

DE 17DE EEUWSCHE ROTTERDAMSCHER LEER-
SCHOOL „JESIBA DE LOS PINTOS”
DOOR JAC. ZWARTS.

De Republiek der Vereenigde Nederlanden leverde in haar bloeiende volkswelvaart, in het hoogste, op allerlei gebied te bereiken, het onomstootelijk bewijs, dat individueele vrijheid, het begrip, dat dáár de grootste vrijheid heerscht, waar men anderen vrij laat binnen de grenzen van het gemeene recht, een onmisbare factor voor een gezonde staatsontwikkeling is.

Van haar grooten nobelen grondlegger Prins Willem van Oranje had zij, en in 't bijzonder haar voornaamste gewest Holland, het beginsel en het recht van gewetensvrijheid geleerd, en stond zij als een lichtende baken hoog boven geloofsvervolging, die stroomen bloed en eindeloos leed, vuurdood en inquisitiepijniging eischte met verbanning of gedwongen veinzerij.

De Spaansche en Portugeesche Joden, die op het Iberische schiereiland tijdens de duistere middeleeuwen den hoogsten trap van bloei en ontwikkeling hadden bereikt en er den adel der gansche Jodenheid vormden, waren op het eind der 15de eeuw verdreven, en van Barbarije tot den Levant, van Frankrijk tot Konstantinopel toe ontmoette men de vluchtelingen, waarvan duizenden verdronken of verhongerden. De Marraños, de nieuw-Christenen, hadden het kruis in ruil voor het verlof om te mogen blijven omhelsd, in de stille hoop, dat de zaken mochten omkeeren. Onder hen woedde de inquisitie het hevigst en bij vijftigtallen zijn zij verbrand. Zij behoorden tot den hoogsten adel, bezaten er de voornaamste ambten, ook in de Katholieke geestelijkheid, kortom de broeder van den koning van Portugal karakteriseerde hun positie als *rico e nobre* (rijk en edel).

Onder de regeering van Joaõ III van Portugal (1522—'27) hadden velen dezer Marraños de wijk naar de Zuidelijke Nederlanden genomen; in Antwerpen was hun reeds bij een charter van 1480 verlof tot vestiging verleend. Sedert dien tijd hebben zij zich er onophoudelijk, in weerwil van de tegen hen uitgevaardigde ordonnantiën en plakaten, blijvend gevestigd onder de mom van het katholicisme. In 1593 kwamen de eerste Portugeesche Marraños in Amsterdam aan en beleden er openlijk weer den godsdienst der vaderen. Uit alle streken, waar zij het masker van